

Tézy na štátne skúšky pre dvojročný magisterský študijný program *filozofia* – akademický rok 2023/2024

Tézy sú podkladom pre prípravu študenta na štátnu skúšku. Vymedzujú obsah a rozsah požadovaných vedomostí, ktorých inteligentné porozumenie má študent preukázať na skúške. Od študenta sa očakáva, že oblasť vymedzená tézou je zvládnutá prostredníctvom **kvalitnej znalosti príslušnej povinnej a primeranej znalosti odporúčanej literatúry**. Samotné tézy sú formulované tak, aby študentovi umožnili prezentovať svoje schopnosti analytického a syntetického uvažovania v kontexte viacerých absolvovaných predmetov.

Študent bude odpovedať vždy na jednu otázku (napr. 1.1 alebo 1.2, čiže z prvej otázky prvú tézu alebo z prvej otázky druhú tézu a pod.) z každého z dvoch okruhov (z každého okruhu si vyťahne jednu otázku). Okruhy sú **systematická filozofia a dejiny filozofie**.

Systematická filozofia

1. Neklasické logiky a filozofia vedy

Téza č. 1: Klasická a neklasické logiky (čo je to logika; klasická logika: princípy dvojhodnotovosti a extenzionality; zákon vylúčenia tretieho a negovania sporu; rozdiel medzi klasickou a neklasickými logikami, viachodnotové a intenzionálne logiky)

Povinná literatúra:

ZOUHAR, M.: Základy logiky. Bratislava : Veda, 2008, s. 38-41, s. 306-310.

BERKA, K.-MLEZIVA, M.: *Co je logika*. Praha : SPN, 1962, s. 148-158.

Neklasické logiky a filozofia vedy (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

MLEZIVA, M.: *Neklasické logiky*. Praha : Svoboda, 1970.

NEWTON-SMITH, W. H.: *Logic: An Introductory Course*. London : Routledge, 1999, s. 197-217.

Téza č. 2: Filozofia vedy (induktivizmus, falzifikacionizmus, Kuhnov pohľad na vedu a ich problémy).

Povinná literatúra:

ZELEŇÁK, E.: Veda. In: Kvasz, L., Zelenák, E. (eds.): *Vzťah vedy a náboženstva*. Ružomberok: FF KU v Ružomberku, 2008, s. 18-32.

Neklasické logiky a filozofia vedy (e-learningový kurz): prezentácie a prednášky.

Odporúčaná literatúra:

CHALMERS, A.F.: *What is This Thing Called Science?* Cambridge: Hackett Publishing Company, 1999, kap. 1-8.

2. Analytická metafyzika

Téza č. 1: Predikácia a indivíduá

Povinná literatúra:

SOUSEDÍK, S., CMOREJ, P.: O Aristotelovskom chápaní predikácie. In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 4, s. 437-454, roč. 8, 2001, č. 1, s. 40-55, roč. 9, 2002, č. 3, s. 308-327.

SOUSEDÍK, S.: Aristotelské pojetí individua v dnešní filosofické diskusi. In: *Organon F*, roč. 7, 2000, č. 1, s. 1-12.

STRAWSON, P. F.: Individuá. In: *Organon F*, roč. 4, 1997, s. 39-58.

Odporúčaná literatúra:

STRAWSON, P. F.: *Individuá*. Bratislava : Iris, 1997.

SOUSEDÍK, S.: *Identitní teorie predikace*. Praha : Oikoymenh, 2006.

Téza č. 2: Fakty, relácie a stavy vecí.

Povinná literatúra:

SCHMIDT, M.: Metafyzika Wittgensteinovho Traktátu. In: *Organon F*, roč. 8, 2001, s. 131-149.

SOUSEDÍK, S.: G. Frege a aristotelská ontologie vztahů. In: *Studia Neoaristotelica*, roč. 1, 2004, č. 1-2, s. 70-77.

CARR, B.: *Úvod do metafyziky*. Bratislava : Iris, 2004, s. 21-24.

Odporúčaná literatúra:

RUNGGALDIER, E., KANZIAN, C.: *Grundprobleme der Analytischen Ontologie*. Paderborn : Schöningh, 1998, s. 182-214.

VALENTA, L.: *Problémy analytické filozofie*. Olomouc : Nakladatelství Olomouc, 2003, s. 116-120.

3. Analytická estetika

Téza č. 1: Pojmy a úloha teórie v estetike.

Povinná literatúra:

SIBLEY, F.: *Estetické pojmy*. In: *Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003, s. 23-48.

WEITZ, M.: *Role teorie v estetice*. In: *Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století*. Praha : Karolinum, 2003, s. 77-88.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

SCRUTON, R.: *Průvodce inteligentního člověka po moderní kultuře*. Praha : Academia, 2003.

Umění, krása, šeredno. Texty z estetiky 20. století. ed. V. Zuska. Praha : Karolinum, 2003.

Téza č. 2: Problém definície umenia.

Povinná literatúra:

ZAHRÁDKA, P.: *Definice umění*. In: *Estetika na přelomu milénia. Vybrané problémy současné estetiky*. (ed. P. Zahrádka) Brno: Barrister & Principal, 2010, s. 15-38.

DICKIE, G.: *Co je umění? Institucionální analýza*. In: *Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století*. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010, s. 113-132.

Odporúčaná literatúra:

Co je umění? Texty angloamerické estetiky 20. století. (eds. T. Kulka & D. Ciporanov) Praha : Pavel Mervart, 2010.

GOODMAN, N.: *Jazyky umění. Nástin teorie symbolů*. Praha : Academia, 2007.

GOODMAN, N.: *Způsoby světatvorby*. Bratislava : Archa, 1996.

4. Súčasná politická filozofia

Téza č. 1: Problém slobody

Povinná literatúra:

BERLIN, I.: Dva pojmy svobody. In: KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 47-99.

Odporúčaná literatúra:

KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 7-46.

KUKANTHAS, Ch.: Liberty. In: GOODIN, E. – PETTIT, P. (Eds.): *A Companion to Contemporary Political Philosophy*. Oxford: Blackwell, 2007, p. 534-547.

SARTORI, G.: *Teória demokracie*. Bratislava: Archa 1993, s. 300-312, 346-349, 359-364.

Téza č. 2: Rawsova teória spravodlivosti ako férovosti

Povinná literatúra:

RAWLS, J.: *Teorie spravedlnosti*. Praha : Victoria Publishing, 1995, s. 17-32, 38-42 64-67, 92-95, 112-116.

RAWLS, J.: *Politický liberalizmus*. Prešov: Slovacontact, 1997, ix-xxvi.

Odporúčaná literatúra:

BAŇAS, J.: *Politický liberalizmus Johna Rawlsa: analytická rekonštrukcia*, In: ŠÚST, J. (ed.): *Liberalizmus neutrality. Vybrané politické aspekty*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 11-41

BARŠA, P.: Teorie spravedlnosti Johna Rawlse. In: *Politologický časopis*, 1995, No. 4, s. 339-351.

KIS, J.: *Současná politická filosofie*. Praha : OIKOYMENH, 1997, s. 7-46.

KOLLER, P.: Nové teorie smlouvy, In: BALLESTREM, K., OTTMANN, H. (eds): *Politická filosofie 20. století*. Praha : OIKOYMENH, 1993, s. 267-290.

Dejiny filozofie

5. Súčasná morálna filozofia

Téza č. 1: Problém možnosti morálneho poznania na pozadí sporu morálnych kognitivistov a nonkognitivistov.

Povinná literatúra:

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : OIKOYMENH, 2004, s. 16-35.

RICKEN, F.: *Obecná etika*. Praha : ISE, Česká křesťanská akademie, 1995, s. 27-33, 38-61.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, 1994. s. 248-273.

KOLÁŘ, P., SVOBODA, V.: *Logika a etika. Úvod do metaetiky*. Praha : Filosofia, 1997, s. 15-107.

ODERBERG, S. D.: *Moral Theory. A Non-consequentialist Approach*. Oxford : Blackwell Publishers, 2000, s. 1-33.

Téza č. 2: Podoby normatívnej etiky: konzekvencializmus, deontológia a etika cnosti.

Povinná literatúra:

HARE, R.M.: Utilitarismus, in: J. Kis, ed.: *Současná politická filosofie*. Praha : Oikoymenh, 1997, s. 123-142.

MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : Oikoymenh, 2004, s. 213-237.

Odporúčaná literatúra:

ANZENBACHER, A.: *Úvod do etiky*. Praha : Zvon, 1994. s. 129-143.

- KUNA, M.: *Úvod do etiky cnosti*. Ružomberok: FF KU, 2010, s. 7-29.
- MACINTYRE, A.: *Ztráta ctnosti*. Praha : OIKOYMENH, 2004, s. 51-80.
- MURÁNSKY, M.: Kantova deontologická etika. In: A. Remišová (ed.): *Dejiny etiky v Európe a USA*. Bratislava: Kalligram 2008, 330-351.

6. Filozofia mysle

Téza č. 1: Prehľad psychofyzických teórií a ich vývoj vo filozofie mysli.

Povinná literatúra:

NOSEK, J.: *Mysl a telo v analytickej filozofii*. Praha: Filosofia, 1997, s. 7-37.

Odporúčaná literatúra:

RORTY, R.: Súčasná filozofia mysle. In: GÁL, E., KELEMEN, J. (ed.): *Mysel / telo / stroj*.

Bratislava: Bradlo, 1992, s. 64-79.

GÁLIKOVÁ, S.: Filozofia a veda o mysli. In: GÁLIKOVÁ, S., GÁL, E. (ed.): *Antológia filozofie mysle*. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 13-51.

GÁLIKOVÁ, S.: *Úvod do filozofie mysle*. Martin: Honner, 2001, s. 7-97.

Téza č. 2: Vysvetlenie vôle a konania človeka.

Povinná literatúra:

BARBÒOVÁ, F. R.: *Základy filozofickej antropológie*. Ružomberok : FF KU, 2008, s. 110-142.

KENNY, A.: Tomáš Akvinský o vŕli. In: *Filosofický časopis*, roč. 41, 1993, s. 76-92.

Odporúčaná literatúra:

KURIC, M.: *O ľudskej voľbe podľa Tomáša Akvinského*. Bratislava: Lúč, 2005, s. 9-74.

7. Filozofia jazyka

Téza č. 1: Analytická filozofia ako filozofia obratu k jazyku a problematika logického atomizmu (B. Russell, L. Wittgenstein)

Povinná literatúra:

RUSSELL, B.: *Filozofia logického atomizmu*. Bratislava: Kalligram, 2004, s. 11-148.

WITTGENSTEIN, L.: *Tractatus logico-philosophicus*. Bratislava : Kalligram, 2003, § 1-4, s. 29-97.

Odporúčaná literatúra:

ZOUHAR, M.: „Logický atomizmus Bertranda Russella“, In: B. Russell: Jazyk a poznanie. State a prednášky z rokov 1901 – 1924. Bratislava: Kalligram, 2005, s. 9-56.

PEREGRIN, J.: *Kapitoly z analytickej filozofie*. Praha: Filosofia, 2005, s. 13-93, s. 121-146.

Téza č. 2: Oxfordská filozofia prirodzeného jazyka (Ryle a určenie systematicky zavádzajúcich výrazov, Strawsonova koncepcia referencie, Austinova kategorizácia rečových aktov, Griceova analýza diskurzu)

Povinná literatúra:

RYLE, G.: „Systematicky zavádzajúce výrazy“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*. Bratislava: Archa, 1992, s. 35-54.

AUSTIN, J. L.: „Teória rečových aktov (VIII. prednáška)“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*.

Bratislava: Archa, 1992, s. 118-125.

Odporúčaná literatúra:

ORAVCOVÁ, M.: „Od metafyziky k filozofii jazyka“, In: *Filozofia prirodzeného jazyka*.

Bratislava: Archa, 1992, s. 7-32.

PEREGRIN, J.: *Kapitoly z analytickej filozofie*. Praha: Filosofia, 2005, s. 167-180.